

สารบัญ

ลำดับที่	หน้า
1. นโยบายคุณภาพมะขามหวาน	2
2. วัตถุประสงค์คุณภาพมะขามหวาน	4
3. แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน	6
4. ระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural Practice)	14
5. ระบบการผลิตมะขามหวานระดับเกษตรกร	22

นโยบายคุณภาพมะขามหวาน

(ก) นโยบายคุณภาพ

นโยบายคุณภาพมะขามหวาน

“เราจะผลิตมะขามหวานที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าและผู้บริโภค”

เพื่อให้บรรลุตามนโยบายคุณภาพมะขามหวาน ในฐานะ **“เกษตรกร”** การผลิตมะขามหวาน ภายใต้ **“ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน”** ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะดำเนินการดังนี้

1. บุคลากรทุกคนในสวนมีส่วนร่วมในระบบการจัดการคุณภาพ
2. ผลิตมะขามหวานอย่างชัดเจน ตามความต้องการของลูกค้าและผู้บริโภค และได้มาตรฐาน
3. พัฒนาบุคลากร และผลิตผลอย่างต่อเนื่อง
4. อนุรักษ์และทบทวนระบบพร้อมทั้งมีการปรับปรุงให้ทันสมัย

ในฐานะ **“เกษตรกร”** การผลิตมะขามหวาน ภายใต้ **“ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน”** ยืนยันการผลิตมะขามหวานเพื่อให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตาม **“ระเบียบปฏิบัติ GAP ระบบการผลิตมะขามหวานระดับเกษตรกร”** เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในสินค้ามะขามหวาน ดังนี้

1. มีการจัดการสุขลักษณะสวน
2. มีการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร
3. มีการจัดการปัจจัยการผลิต
4. มีการปฏิบัติและการควบคุมการผลิต
5. มีการบันทึกและการควบคุมเอกสาร

ลงชื่อ .....

(.....)

“เกษตรกร” การผลิตมะขามหวาน

ภายใต้ **“ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน”**

วัตถุประสงค์คุณภาพมะขามหวาน

(ข) วัตถุประสงค์คุณภาพ

วัตถุประสงค์คุณภาพมะขามหวาน

ในฐานะ “เกษตรกร” การผลิตมะขามหวาน ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน” ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดวัตถุประสงค์คุณภาพ ดังนี้

1. ผลิตมะขามหวานที่ตรงตามพันธุ์ ฝักไม่มีรอยแตก
2. ผลิตมะขามหวานที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
3. ผลิตมะขามหวานที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

(ค) แผนควบคุมการผลิต

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

เพื่อให้บรรลุตามนโยบายคุณภาพมะขามหวาน “เราจะผลิตมะขามหวานที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าและผู้บริโภค” และบรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ ดังนี้

1. ผลิตมะขามหวานที่ตรงตามพันธุ์
2. ผลิตมะขามหวานที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
3. ผลิตมะขามหวานที่ปลอดจากศัตรูพืช

ในฐานะ “เกษตรกร” การผลิตมะขามหวาน ภายใต้อำนาจ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน” ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีแผนควบคุมการผลิต ดังรายละเอียดที่แนบ

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
1.	การเลือกและเตรียมพันธุ์ปลูก	ผลผลิตด้อยคุณภาพ	กิ่งพันธุ์ต้องมาจากแหล่งผลิตที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้	CCP	ตรงตามพันธุ์	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติของกิ่งพันธุ์ 	<ul style="list-style-type: none"> เลือกกิ่งพันธุ์ที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานพันธุ์จากแหล่งพันธุ์ที่เชื่อถือได้ 	<ul style="list-style-type: none"> พันธุ์และแหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์
2.	การเตรียมต้นหลังการเก็บเกี่ยว 2.1 การตัดแต่งกิ่ง	ต้นไม่สมบูรณ์	ตัดแต่งกิ่งตามคำแนะนำ	CP	ทรงพุ่มไม่ทึบ และไม่มียี่งที่ถูกโรคและแมลงทำลาย	<ul style="list-style-type: none"> ทรงพุ่มโปร่ง 	<ul style="list-style-type: none"> ตัดแต่งกิ่งกระโดง กิ่งแห้ง 	<ul style="list-style-type: none"> วัน เดือน ปี ที่ปฏิบัติ
	2.2 การใส่ปุ๋ย	ต้นไม่สมบูรณ์ ผลผลิตด้อยคุณภาพ	ใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ	CP	<ul style="list-style-type: none"> ต้นมีการแตกใบอ่อนน้อยกว่า 50% ของทรงพุ่ม ผลิตผลด้อยคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ต้นมะขามมีใบน้อย ต้นไม่สมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ใส่ปุ๋ยให้สอดคล้องกับค่าวิเคราะห์ดิน หลังการเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีทางดินสูตร 15-15-15 อัตรา 1 ใน 3 ของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (ไม่เกินครั้งละ 2 กก.) 	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณปุ๋ยที่ใช้
	2.3 การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะขาม	ต้นและใบไม่สมบูรณ์	ป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ	CP	สำรวจพบการทำลายใบและกิ่งของแมลงกินนูน หนอนทืบ ละหุ่ง และไรแดง	แมลงกินนูน : สำรวจการเข้าทำลายทุก 7 วัน ในเวลา กลางคืน	<ul style="list-style-type: none"> พ่นด้วยสารคาร์บาริล 85% ดับลิฟพี อัตรา 60 กรัม หรือ สารคาร์โบซัลเฟน 20% อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร 	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณสารเคมีที่ใช้

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
						<p>หนอนคืบละหู่ : สำรวจการเข้าทำลายทุก 7 วัน ในช่วงการแตกใบอ่อน</p> <p>ไรแดง : ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ช่อดอกแห้งและร่วง</p>	<ul style="list-style-type: none"> พ่นด้วยสารคาร์บาริด 85% ดับลิฟิ อัตรา 40 กรัม หรือ ไซเปอร์เมทริน 15% อีซี อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นด้วยสารอามีทราซ 20% อีซี อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน 	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณสารเคมีที่ใช้
	2.4 การป้องกันกำจัดโรค	ต้นและใบไม่สมบูรณ์	ป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ	CP	เมื่อสังเกตพบอาการโรคราแป้ง ไม่เกิน 10% ของจำนวนที่สุ่มสำรวจ	<ul style="list-style-type: none"> สำรวจและประเมินอาการโรคที่ใบ และยอดอ่อนในระยะออกดอก <p>โรคราแป้ง : พบรอยแผลบนใบอ่อน ใบอ่อนสีซีด พบผงละเอียดสีขาวบนใบและใต้ใบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง ถ้าพบการระบาดมากกว่า 10% พ่นด้วยกำมะถันผง 85% ดับลิฟิ อัตรา 50 กรัม หรือสารไดโนแคป 9.5% ดับลิฟิ อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร 	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณสารเคมีที่ใช้ วิธีปฏิบัติอื่น

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
3.	การเตรียมต้นก่อน การออกดอก 3.1 การใส่ปุ๋ย	ต้นมะขาม ออกดอก น้อย และ ผลผลิตต่ำ	ใส่ปุ๋ยตาม คำแนะนำ	CP	ต้นสมบูรณ์	<ul style="list-style-type: none"> ต้นมะขามมีใบน้อย ต้นไม่สมบูรณ์ 	ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 1 ใน 3 ของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (ไม่เกินครึ่งละ 2 กก.)	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณปุ๋ยที่ใช้
	3.2 การป้องกัน กำจัดโรคและแมลง	ต้นและ ใบไม้ สมบูรณ์	ป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำ	CP	สำรวจการทำลายของ โรคและแมลงตามค่า ควบคุมที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> สำรวจการทำลายของโรคและแมลง ตามที่กล่าวมาข้างต้น 	<ul style="list-style-type: none"> ป้องกันกำจัดตามคำแนะนำข้างต้น 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลการสำรวจศัตรูพืช ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณสารเคมีที่ใช้
4.	การเตรียมต้นระยะ ออกดอกถึงระยะ ก่อนการเก็บเกี่ยว 4.1 การป้องกัน กำจัดศัตรูมะขาม	ผลผลิต ด้อย คุณภาพ	สำรวจชนิด และปริมาณ ศัตรูทำลาย ผลผลิตมะขาม ทุก 5-7 วัน ตั้งแต่เริ่มติดฝัก	CCP	พบการทำลายของ หนอนเจาะฝัก มากกว่าหรือเท่ากับ 20% ของจำนวนที่สุ่ม สำรวจ	หนอนเจาะฝัก : สำรวจการเข้า ทำลายฝักก่อนระยะเมล็ดสีเขียว ใส จนถึงฝักเริ่มสุก	<ul style="list-style-type: none"> เก็บฝักมะขามที่มีร่องรอยการทำลายเผาทำลาย หรือพ่นด้วยสารคาร์โบซัลเฟน 20% อีซี อัตรา 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน 	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณสารเคมีที่ใช้ วิธีปฏิบัติอื่นๆ นอกจากการใช้สารเคมี

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
			จนกระทั่งเก็บเกี่ยว		พบการระบาดของโรคฝักเน่า ไม่เกิน 5%	โรคฝักเน่า : ตำรวจการเกิดเส้นใยของเชื้อราสาเหตุของโรคฝักเน่าในเนื้อฝักหรือบนฝัก ในระยะฝักเริ่มเปลี่ยน เป็นสีน้ำตาลจนถึงฝักแห้ง	<ul style="list-style-type: none"> • ในระยะฝักเริ่มเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลจนถึงฝักแห้ง ถ้ามีฝนตกติดต่อกันควรเริ่มพ่นสารเคมีกำจัดโรคพืช • พ่นด้วยสารคาร์เบนดาซิม 50% ดับลิฟพี อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน 	
	4.2 การใส่ปุ๋ย	ผลผลิตด้อยคุณภาพ	ใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ	CP	ฝักมีการเจริญเติบโตตามระยะการพัฒนารองของแต่ละพันธุ์	<ul style="list-style-type: none"> • ตำรวจการเจริญเติบโตของฝักทุก 1 เดือน 	<ul style="list-style-type: none"> • ให้ปุ๋ยทางใบสูตรเสมอ เช่น 12-6-18 อัตรา 100 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร 	<ul style="list-style-type: none"> • ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณปุ๋ยที่ใช้
5.	การจัดการเพื่อผลิตมะขามที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง	ผลผลิตไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค	ใช้สารเคมีตามที่ระบุ	CCP	ใช้สารเคมีเฉพาะที่ระบุไว้ในแผนควบคุมการผลิตมะขาม	<ul style="list-style-type: none"> • ติดตามการใช้ และตรวจสอบบันทึกชนิด อัตรา ปริมาณการใช้ และช่วงเวลาที่ใช้สารเคมี 	<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติตามวิธีการแก้ไขปัญหาในแผนควบคุมการผลิตมะขามอย่างเคร่งครัด 	<ul style="list-style-type: none"> • ชนิด เวลา และ ปริมาณสารเคมี ที่ใช้

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
6.	การจัดการเพื่อผลิตมะขามที่ปลอดจากศัตรูพืช							
6.1	การป้องกันกำจัดศัตรูมะขาม	ผลผลิตด้อย คุณภาพ	สำรวจชนิดและปริมาณศัตรูทำลายผลผลิตมะขามทุก 5-7 วัน ตั้งแต่เริ่มติดฝักจนกระทั่งเก็บเกี่ยว	CCP	พบการทำลายของ หนอนเจาะฝัก มากกว่าหรือเท่ากับ 20% ของจำนวนที่สุ่มสำรวจ พบการระบาดของ โรคฝักเน่า ไม่เกิน 5%	หนอนเจาะฝัก : สำรวจการเข้าทำลายฝักก่อนระยะเมล็ดสีเขียวใส จนถึงฝักเริ่มสุก โรคฝักเน่า : สำรวจการเกิดเส้นใยของเชื้อราสาเหตุของโรคฝักเน่าในเนื้อฝักหรือบนฝัก ในระยะฝักเริ่มเปลี่ยน เป็นสีน้ำตาลจนถึงฝักแห้ง	<ul style="list-style-type: none"> เก็บฝักมะขามที่มีร่องรอยการทำลายเผาทำลาย หรือพ่นด้วยสารคาร์โบซัลเฟน 20% อีซี อัตรา 50 มิลลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน ในระยะฝักเริ่มเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลจนถึงฝักแห้ง ถ้ามีฝนตกติดต่อกันควรเริ่มพ่นสารเคมีกำจัดโรคพืช พ่นด้วยสารคาร์เบนดาซิม 50% ดับลิฟพี อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน 	<ul style="list-style-type: none"> ชนิด อัตรา เวลา และปริมาณสารเคมีที่ใช้ วิธีปฏิบัติอื่นๆ นอกจากการใช้สารเคมี

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
7.	การเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว							
	7.1 อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	ผลิตผลด้อยคุณภาพ	เก็บเกี่ยวที่อายุเหมาะสมของแต่ละพันธุ์	CCP	มีการคละปนของผลผลิตที่อ่อนไม่เกิน 10%ของผลผลิตทั้งหมด	<ul style="list-style-type: none"> นับจำนวนวันหลังดอกบาน 	<ul style="list-style-type: none"> เก็บเกี่ยวฝักที่แก่ได้ที่ตามอายุที่เหมาะสมของแต่ละพันธุ์ 	<ul style="list-style-type: none"> บันทึกวันดอกบานของแต่ละพันธุ์และวันที่เก็บเกี่ยว
	7.2 วิธีการเก็บเกี่ยว	ผลิตผลเสียหาย	เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง	CCP	ผลิตผลเสียหายไม่เกิน 10% ของผลผลิตทั้งหมด	<ul style="list-style-type: none"> ใช้แรงงานที่มีความชำนาญและใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> จัดอบรมให้ความรู้ในวิธีการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องให้แก่แรงงานที่จะทำการเก็บเกี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนผลิตผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว จำนวนผลิตผลคุณภาพ วันเดือนปีที่เก็บเกี่ยว
	7.3 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 7.3.1 การคัดแยกผลิตผลที่มีศัตรูพืช	ผลิตผลด้อยคุณภาพและไม่ปลอดภัยจากศัตรูพืช	ตรวจสอบและคัดแยกฝักที่มีศัตรูพืชหรือร่องรอยการเข้าทำลายของศัตรูพืช	CCP	ไม่มีศัตรูพืชและ/หรือร่องรอยการเข้าทำลายของศัตรูพืชติดมากับผลิตผล	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจสอบและคัดแยกผลิตผลที่ถูกทำลายจากศัตรูพืช และ/หรือพบศัตรูพืชติดอยู่บนผลิตผล 	<ul style="list-style-type: none"> คัดแยกผลิตผลที่มีศัตรูพืชและร่องรอยการเข้าทำลายของศัตรูพืชออก 	<ul style="list-style-type: none"> ผลการตรวจสอบและคัดแยก

(ค) แผนควบคุมการผลิต

แผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

No.	ขั้นตอนการผลิต	อันตราย	มาตรการควบคุม	CP/CCP	ค่าควบคุม	การเฝ้าระวัง	การแก้ไขปัญหา	สิ่งที่ต้องบันทึก
	7.3.2 การคัดขนาด	มีการคละปนผลิตผลต่างชั้นขนาด	คัดแยกผลิตผลตรงตามชั้นขนาด	CP	มีการคละปนของผลิตผลต่างชั้นขนาด (สูงกว่า หรือต่ำกว่า 1 ชั้นขนาด) ไม่เกิน 10% ของผลิตผลในชั้นขนาดนั้นๆ	• ตรวจสอบความถูกต้องจากการคัดขนาด	• คัดผลิตผลที่ไม่ตรงตามชั้นขนาดออก	• ผลการคัดแยกและเปอร์เซ็นต์ผลิตผลที่มีการคละปน

ระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural Practice)

ระบบการผลิตมะขามหวานระดับเกษตรกร

ระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural Practice)

ระบบการผลิตมะขามหวานระดับเกษตรกร

1. ขอบข่าย

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ ครอบคลุมระบบการผลิตมะขามหวานในทุกขั้นตอนการผลิตที่ดำเนินการในระดับเกษตรกร เพื่อให้ได้ผลิตผลมะขามหวานที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค

2. นิยาม

-

3. ข้อกำหนดวิธีปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน

ข้อกำหนดวิธีปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินให้เป็นไปตามระบบการผลิตมะขามหวาน ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
1. แหล่งน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> • น้ำที่ใช้ ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อน	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ปลูก	<ul style="list-style-type: none"> • ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลิตผล	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพดิน
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> • หากมีการใช้ ให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ • ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาต	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร (รายละเอียดภาคผนวก ก ข้อ 1.3) • ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผล กรณีมีข้อสงสัย

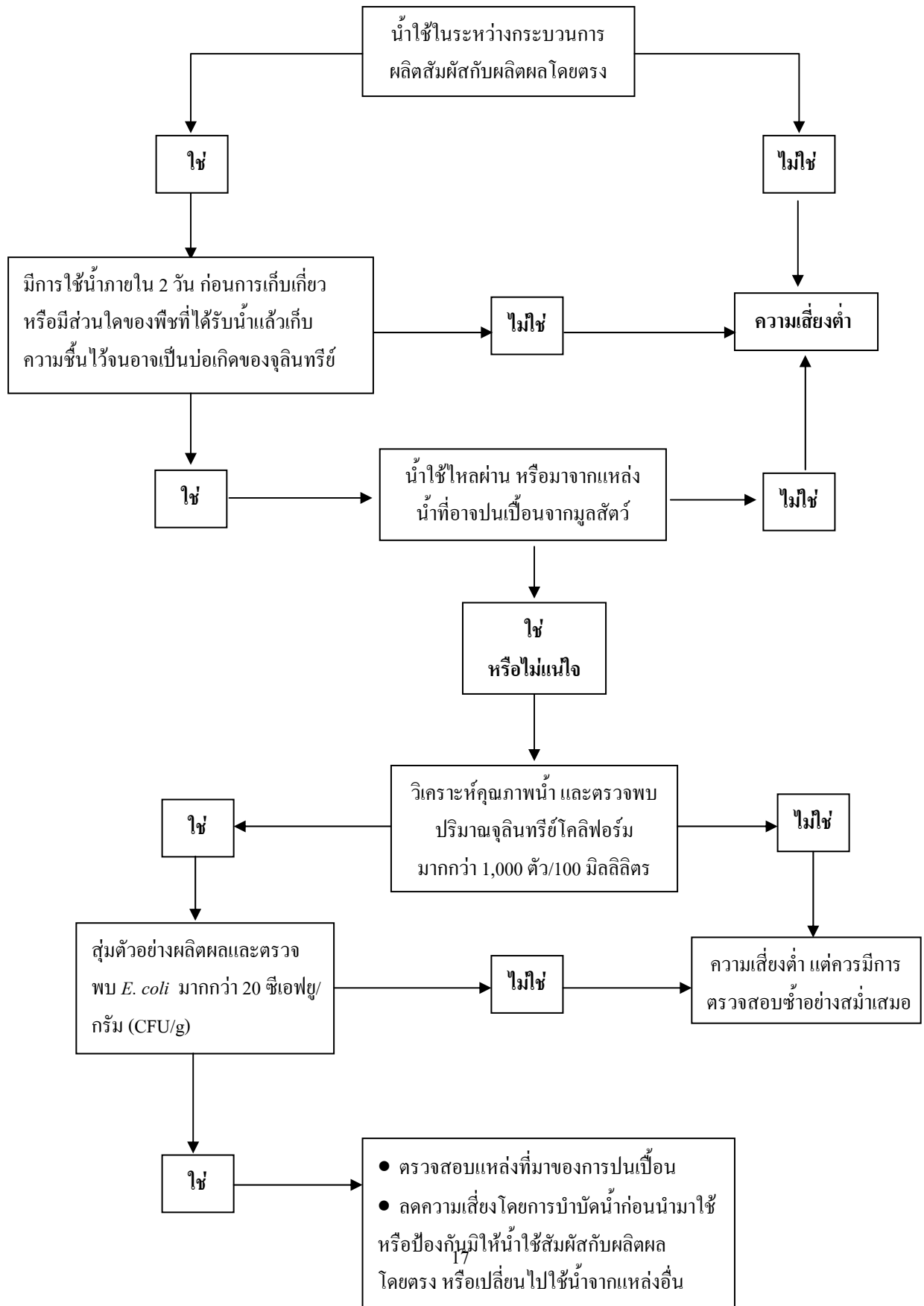

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	<p>ให้ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ 	
<p>4. การเก็บรักษาและการขนย้าย</p>	<ul style="list-style-type: none"> สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค อุปกรณ์และพาหะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค ต้องขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง 	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุขั้นตอน และวิธีการขนย้ายผลิตผล
<p>5. การบันทึกข้อมูล</p>	<ul style="list-style-type: none"> ต้องมีการบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของพันธุ์และต้นพันธุ์ ต้องมีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องมีการบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแบบบันทึกข้อมูลทั้งหมด
<p>6. ผลิตผลปลอดจากศัตรูพืช</p>	<ul style="list-style-type: none"> สำรวจการเข้าทำลายของหนอนเจาะฝัก และ โรคฝักเน่า ถ้าพบการทำลายของหนอนเจาะฝักมากกว่าหรือเท่ากับ 20% ของจำนวนที่สุ่มสำรวจหรือพบอาการโรคฝักเน่า ต้องป้องกันกำจัด ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วต้องไม่มีหนอนเจาะฝัก โรคฝักเน่า และศัตรูอื่น ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก 	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการป้องกันกำจัดศัตรูมะขามหวาน ตรวจพินิจผลิตผลมะขามหวานที่เก็บเกี่ยวแล้ว
<p>7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลมะขามหวานตรง</p>	<ul style="list-style-type: none"> เลือกพันธุ์ปลูกที่ตรงตามความต้องการของตลาด เลือกต้นพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์ที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานพันธุ์จากแหล่งพันธุ์ที่เชื่อถือได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจสอบบันทึกแหล่งที่มาของพันธุ์และต้นพันธุ์ ตรวจบันทึกตามแผนควบคุมการผลิต

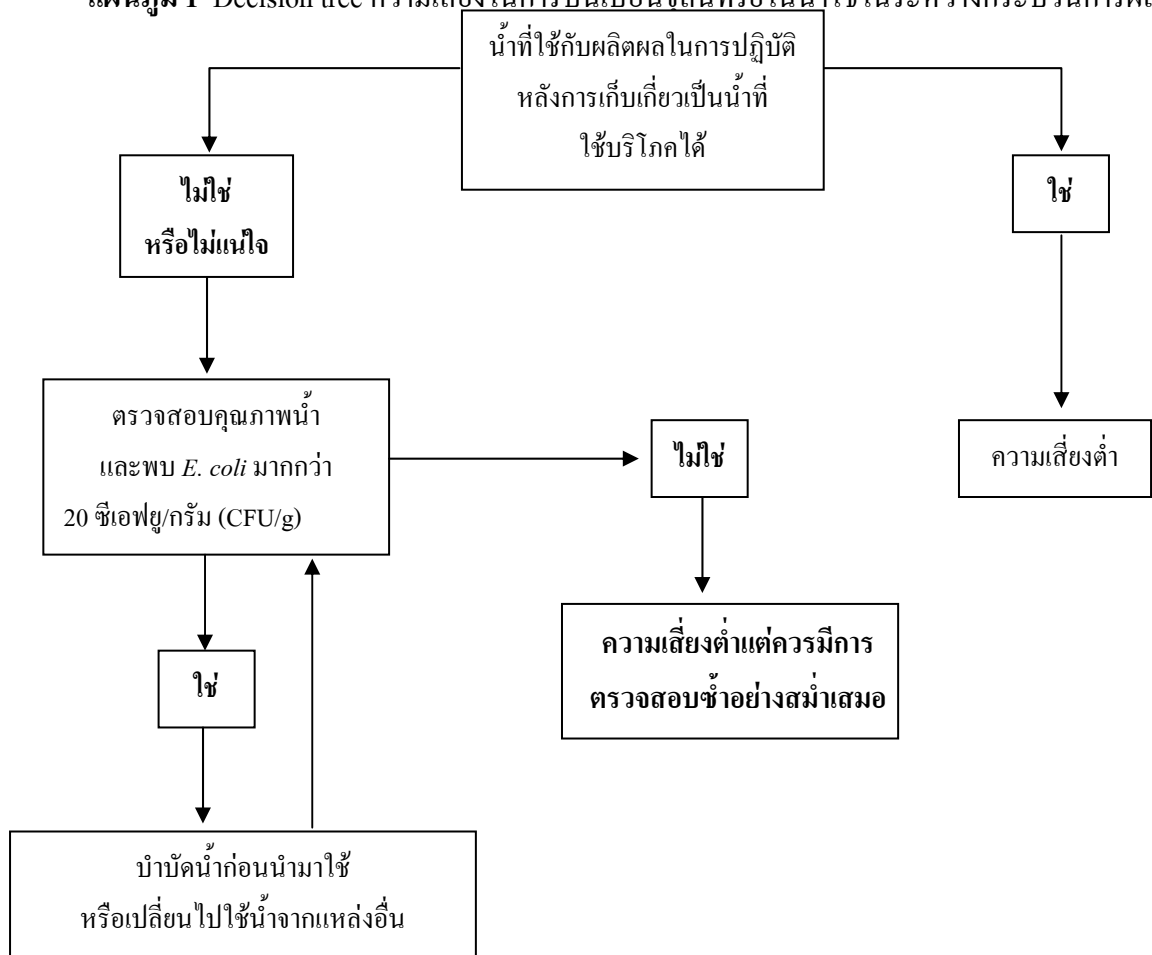
ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
ตามพันธุ์และได้คุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> • ทำการผลิตภายใต้ระบบการจัดการคุณภาพ GAP มะขามหวาน และปฏิบัติตามแผนควบคุมการผลิตอย่างเคร่งครัด 	
8. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	<ul style="list-style-type: none"> • เก็บเกี่ยวมะขามหวานที่อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมด้วยความระมัดระวัง • อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุและวิธีการเก็บเกี่ยวจะต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพผล และปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อการบริโภค • ผึ่งลมตามคำแนะนำ หรือนึ่งฝักมะขามหวานด้วยไอน้ำเดือดนานประมาณ 10-25 นาทีเพื่อกำจัดโรคและแมลง • ผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ไม่มีการคละปนของผลิตผลด้อยคุณภาพ เศษหิน เศษดินและวัสดุเจือปนอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว • ตรวจพินิจผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว • ตรวจพินิจอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยว

4. คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตมะขามหวาน

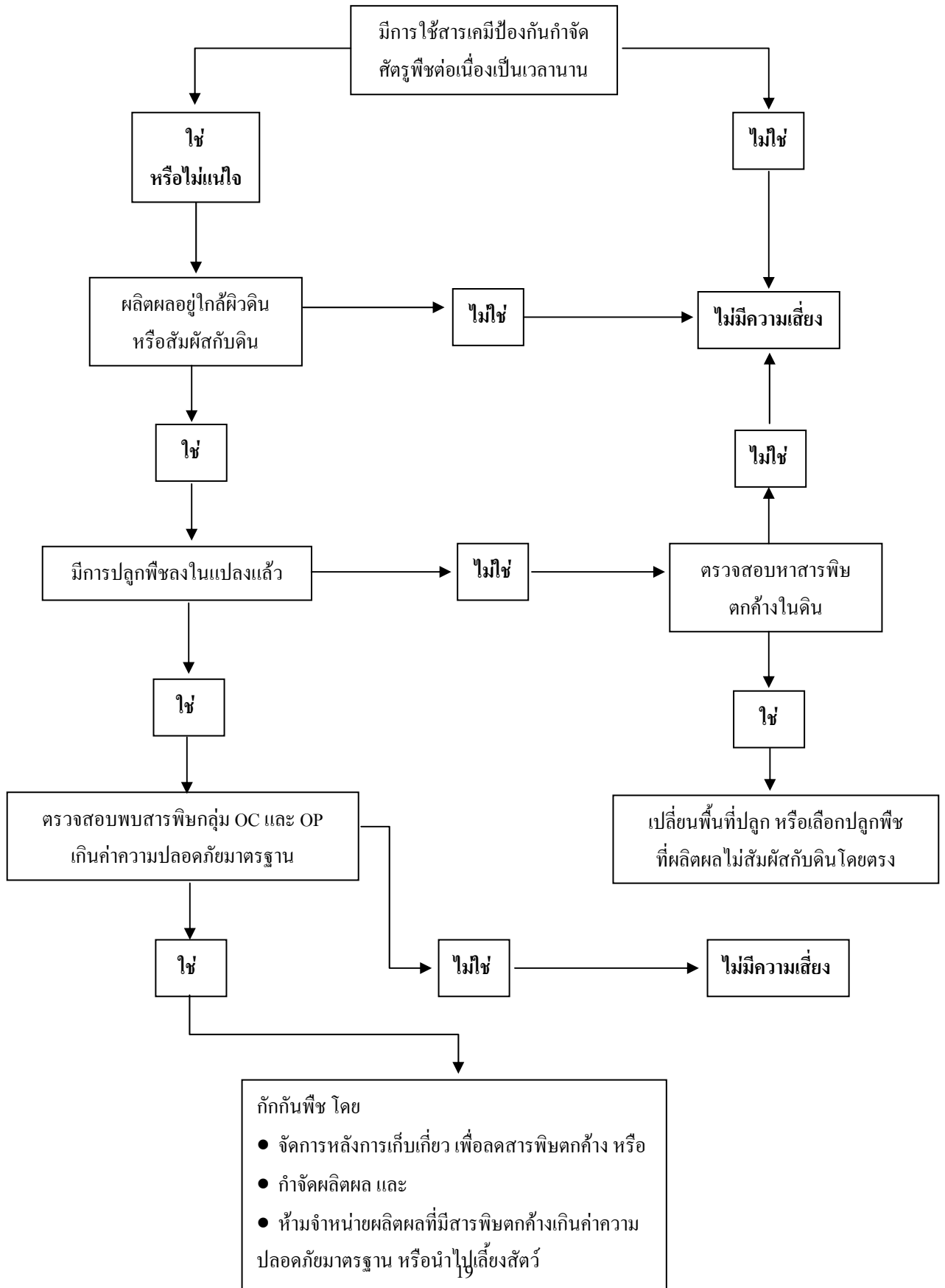
4.1 คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตนี้มีไว้ เพื่อใช้แนะนำเกษตรกรให้ผลิตมะขามหวานตามระบบการผลิตทั้งหมดทุกขั้นตอนที่ดำเนินการในระดับเกษตรกร ซึ่งมีรายละเอียดอธิบายไว้ในภาคผนวก ก.

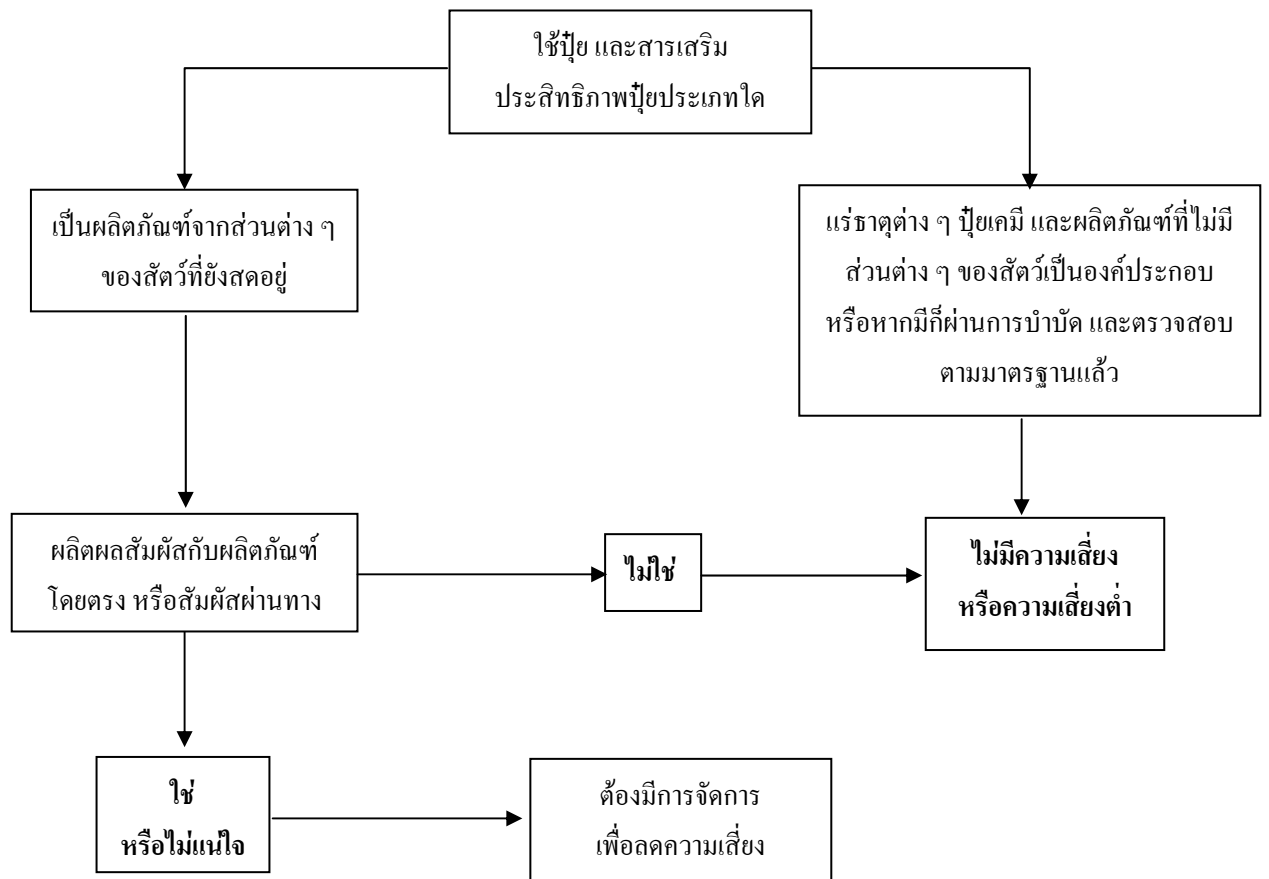
แผนภูมิ 1 Decision tree ความเสี่ยงในการปนเปื้อนจุลินทรีย์ในน้ำใช้ในระหว่างกระบวนการผลิต

แผนภูมิ 2 Decision tree ความเสี่ยงในการปนเปื้อนจุลินทรีย์ในน้ำใช้ในการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

แผนภูมิ 3 Decision tree ความเสี่ยงเนื่องจากสารพิษตกค้างในดิน สารพิษกลุ่ม OC คือ กลุ่มออร์แกโนคลอรีน (organochlorine) OP คือ กลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต (organophosphate)

แผนภูมิ 4 Decision tree ความเสี่ยงในการปนเปื้อนจุลินทรีย์เนื่องจากปุ๋ยและสารเสริมประสิทธิภาพปุ๋ย

ภาคผนวก

คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิต

มะขามหวาน

ภาคผนวก

คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตมะขามหวาน

1. การจัดการสุขลักษณะสวน

1.1 จัดทำประวัติสวนและการใช้ประโยชน์ที่ดินในสวน

1.1.1 มีการจัดทำข้อมูลประจำแปลง โดยรวมชื่อเจ้าของสวน ผู้ดูแลแปลง ที่ตั้งแปลง แผนที่ภายในแปลง ชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก ประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และรายละเอียดอื่น ๆ ตามแบบบันทึกข้อมูลประจำแปลง

1.1.2 ในกรณีที่สถานที่ผลิตอยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ควรมีการวิเคราะห์ดิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพดิน และการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตรายอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเริ่มระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน โดยดำเนินการตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

1.2 แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ

1.2.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตและน้ำที่ใช้ล้างผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว ควรเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ในการเกษตร ต้องไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้

1.2.2 ควรมีการเก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการจัดการคุณภาพ : GAP มะขามหวาน ตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อการวิเคราะห์ ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนเนื่องจากสารเคมี แร่ธาตุ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างน้ำลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน

1.2.3 แหล่งน้ำสำหรับการเกษตรไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำลายสิ่งแวดล้อม

1.3 การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร

1.3.1 จัดเก็บสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตในสถานที่มิดชิด ปลอดภัย ป้องกันแดดและฝนได้ และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

1.3.2 แยกสถานที่เก็บสารเคมีไม่ให้อยู่ใกล้ที่พักอาศัย และสถานที่ประกอบอาหาร ไม่อยู่ในบริเวณต้นน้ำ หรือบริเวณที่มีน้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันสารเคมีปนเปื้อนในแหล่งน้ำ

1.3.3 สารเคมีแต่ละชนิดต้องจัดเก็บในภาชนะปิดมิดชิด สารเคมีที่เปิดใช้แล้วห้ามถ่ายออกจากภาชนะบรรจุเดิม ให้ปิดป้ายแสดงชัดเจน และแยกเก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกันระหว่างปุ๋ย สารควบคุม

การเจริญเติบโตพืช สารเคมีป้องกันกำจัดโรค สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช และอาหารเสริมต่าง ๆ

1.3.4 โรงเก็บสารเคมีต้องมีเครื่องมือและวัสดุป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทราข และอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น

1.3.5 ต้องไม่มีสารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เก็บรักษาอยู่ในสถานที่เก็บสารเคมี หรือภายในสวน

1.4 การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.4.1 ห้ามใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามเอกสารสนับสนุน รายชื่อวัตถุอันตรายห้ามใช้ในการเกษตร และต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้

1.4.2 อ่านฉลากคำแนะนำ เพื่อให้ทราบคุณสมบัติ และวิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง

1.4.3 ผู้ประกอบการและแรงงานที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรรู้จักศัตรูพืช ชนิด และอัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์หัวฉีด รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง โดยต้องตรวจสอบเครื่องพ่นสารให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานตลอดเวลา เพื่อป้องกันสารพิษเปื้อนเสื้อผ้าและร่างกายของผู้พ่น ต้องสวมเสื้อผ้าอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และรองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ

1.4.4 เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และใช้ให้หมดในคราวเดียว ไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น

1.4.5 ปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้สนิทเมื่อเลิกใช้ และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี

1.4.6 เมื่อใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชหมดแล้ว ให้ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีด้วยน้ำ 2-3 ครั้ง แล้วเทลงในถังพ่นสารเคมี ปรับปริมาณน้ำตามความเข้มข้นที่กำหนด ก่อนนำไปใช้พ่นป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1.4.7 ควรพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลมแรง และขณะปฏิบัติงานผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา

1.4.8 หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง

1.4.9 ต้องหยุดใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิด

1.4.10 ให้ปฏิบัติตามแผนควบคุมการผลิตของมะขามหวาน

1.5 ความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้

1.5.1 ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดและถังสารเคมีออกหมดแล้วตามคำแนะนำในข้อ 1.4.6 ต้องไม่นำกลับมาใช้อีก และต้องทำให้ชำรุดเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ แล้วนำไปทิ้งในสถานที่ที่จัดไว้สำหรับทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีโดยเฉพาะ หรือทำลายโดยการฝังดินห่างจากแหล่งน้ำ และให้มีความลึกมากพอที่สัตว์ไม่สามารถคุ้ยขึ้นมาได้ ห้ามเผาทำลาย

1.5.2 กิ่งพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายนอกแปลง

1.5.3 เศษพืช หรือกิ่งที่ตัดแต่งจากต้นและไม่มีโรคเข้าทำลาย สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดได้

1.5.4 จำแนก และแยกประเภทของขยะให้ชัดเจน เช่น กระดาษ กล่องกระดาษ พลาสติก แก้ว น้ำมัน สารเคมี และเศษซากพืช เป็นต้น รวมทั้งควรมีถังขยะวางให้เป็นระเบียบ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบบันทึก ข้อมูลประจำแปลง
2. เอกสารสนับสนุน รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร(ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535)

2. การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

2.1 การจัดทำรายการและการจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์

2.1.1 มีอุปกรณ์การเกษตรเหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2.1.2 สถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร ควรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย ง่ายต่อการนำไปใช้งาน มีป้ายแสดงไว้ชัดเจน พร้อมทั้งจัดทำรายการและแผนการตรวจบำรุงรักษาเครื่องมือ/อุปกรณ์การเกษตรทุกชิ้น ลงในแบบบันทึก

2.2 การตรวจสภาพ และการซ่อมบำรุง

2.2.1 มีการตรวจสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว ก่อนนำออกไปใช้งาน และต้องทำความสะอาดทุกครั้งหลังใช้งานเสร็จแล้ว และก่อนนำไปเก็บในสถานที่เก็บ

2.2.2 มีการตรวจซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ตามแผนการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจซ่อมทุกครั้ง ลงในแบบบันทึก

2.2.3 เครื่องมือ อุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการบรรจุ และขนส่งผลิตภัณฑ์ ต้องมีการทำความสะอาดทุกครั้งก่อนการใช้งาน และเมื่อใช้งานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดก่อนนำไปเก็บ

2.2.4 กรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงาน ต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงอย่างสม่ำเสมอแล้วแต่กรณี หากพบว่ามีความคลาดเคลื่อน ต้องดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ เพื่อให้อุปกรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน

3. การจัดการปัจจัยการผลิต

3.1 การจัดทำรายการปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา

จัดทำรายการและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ใช้ในการปฏิบัติการผลิต พร้อมทั้งจัดทำบัญชีรายการ ปริมาณ วัน เดือน ปี ที่จัดซื้อจัดหาลงในแบบบันทึก

3.2 การตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ หรือไม่น่าเชื่อถือ ต้องส่งปัจจัยการผลิตนั้นไปยังหน่วยงาน หรือห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้เพื่อตรวจวิเคราะห์ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างปัจจัยการผลิตลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน

4. การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

4.1 การจัดการในกระบวนการผลิต

การจัดการในกระบวนการผลิต จะมีระเบียบปฏิบัติของแต่ละประเด็นตามความเหมาะสมในแต่ละพืช การปฏิบัติต้องดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในแต่ละพืช

4.1.1 มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นคุณภาพ (quality attributes) ที่เกี่ยวข้องในเชิงการค้าเฉพาะเรื่องของพืชนั้น ๆ

4.2.2 มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นความปลอดภัย (safety) ด้านสารเคมี (chemical) ด้านจุลินทรีย์ (microbial) และด้านกายภาพ (physical)

4.2.3 มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นสุขอนามัยพืช (phytosanitary) ด้าน โรค แมลง และศัตรูพืช

4.2 การจัดการประเด็นทั่วไป

4.2.1 ข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

4.2.1.1 ควรใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละพืช เพื่อป้องกันการชอกช้ำของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว

4.2.1.2 ต้องมีวัสดุปรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เกี่ยวเกี่ยวในสวน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สิ่งปฏิกูล เศษดิน และสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน

4.2.1.3 ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและการขนส่งผลิตผล ต้องแยกต่างหากจากภาชนะที่ใช้ในการขนย้าย หรือขนส่งสารเคมี หรือปุ๋ย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรและจุลินทรีย์ที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค และความเสียหายของผลิตผล

4.2.1.4 ในกรณีที่ไม่สามารถแยกภาชนะบรรจุผลิตผล และภาชนะขนย้ายสารเคมีหรือปุ๋ยได้ ต้องทำความสะอาดจนแน่ใจว่าไม่มีการปนเปื้อนดังกล่าว

4.2.1.5 ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขั้นต้นเพื่อการขนถ่ายภายในสวนไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุ ต้องเหมาะสมมีรูปแบบภาชนะ มีวัสดุกรุภายในภาชนะเพื่อป้องกันการกระแทกเสียดสี

4.2.1.6 การจัดวางผลิตผลในบริเวณพักผลิตผลที่เกี่ยวเกี่ยวในสวนต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละพืชเพื่อป้องกันคราบเปื้อนจากน้ำยางในผล หรือรอยแผลที่เกิดจากการชูดขีด หรือกระทบกันระหว่างผล รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผลอันเนื่องมาจากความร้อน และแสงแดด

4.2.1.7 การเคลื่อนย้ายผลิตผลภายในสวน ควรปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

4.3 การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพ

4.3.1 มีกระบวนการคัดแยกให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มค้าและผู้บริโภค

4.3.2 ต้องมีพื้นที่การจัดวางแยกผลิตผลที่ด้อยคุณภาพเป็นสัดส่วน

4.3.3 มีแผนการใช้ประโยชน์จากผลิตผลที่ด้อยคุณภาพอย่างชัดเจน

4.4 การบ่งชี้และการสอบกลับ (traceability)

4.4.1 มีการบันทึกการปฏิบัติงาน ตามแบบบันทึก

4.4.2 มีการควบคุมเอกสาร

5. การบันทึกและการควบคุมเอกสาร

5.1 เอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานสวน ได้แก่

5.1.1 นโยบายคุณภาพของสวน

5.1.2 วัตถุประสงค์คุณภาพของสวน

5.1.3 ขอบเขตการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดของระบบการจัดการคุณภาพ

5.1.4 แผนควบคุมการผลิตเฉพาะพืช

5.1.5 ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานสวน

5.1.6 วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามระเบียบปฏิบัติ

5.1.7 แบบบันทึกการปฏิบัติงานสวน

5.1.8 เอกสารสนับสนุน

5.1.9 หลักฐานการฝึกอบรม การจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต (ถ้ามี)

5.1.10 หลักฐานผลการตรวจวิเคราะห์ ดิน น้ำ ปัจจัยการผลิต และสารตกค้างในผลิตผลที่สวนได้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ ตามความจำเป็น

5.1.11 เอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ รวมถึงข้อสัญญาในการจัดซื้อผลิตผลกับลูกค้า

5.1.12 จัดทำรายการเอกสาร และบันทึกที่อยู่ในครอบครอง ลงในแบบบันทึก

5.2 เอกสารหรือแบบบันทึก ต้องจัดทำให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตในฤดูกาลนั้น ๆ รวมทั้งต้องมีการบันทึกให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล

5.3 ในกรณีที่มีแปลงผลิตมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกบันทึกข้อมูลเป็นรายแปลง

6. การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร

6.1 ให้มีการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบ และการนำมาใช้

6.2 เก็บรักษาแบบบันทึกการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ไว้เป็น อย่างน้อย 3 ปีของการผลิตติดต่อกัน หรือตามที่ผู้ประกอบการ หรือลูกค้าต้องการ เพื่อให้สามารถ ตรวจสอบย้อนหลังได้

6.3 ในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารมาตรฐานระเบียบปฏิบัติ หรือระเบียบปฏิบัติ และ เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการต้องบันทึกการแก้ไขลงในแบบบันทึกการควบคุมเอกสาร

7. การจัดการเพื่อให้ได้ผลมะขามหวานที่ตรงตามพันธุ์ และแข็งแรงสมบูรณ์

7.1 การเลือกและเตรียมพันธุ์ปลูก

7.1.1 การเลือกพันธุ์ เลือกพันธุ์ปลูกที่ตรงตามความต้องการของตลาด ต้นพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์ที่จะ ใช้ปลูกต้องมาจากแหล่งพันธุ์ที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

7.1.2 การเลือกต้นพันธุ์ ควรเป็นต้นทาบกิ่ง หรือตัดตา หรือเสียบยอด ต้นมีการเจริญเติบโตดี แข็งแรงและสมบูรณ์ ไม่มีโรคและแมลงทำลาย

7.2 การเตรียมต้นหลังการเก็บเกี่ยว

7.2.1 การตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งกิ่งที่แห้งตาย กิ่งที่ถูกโรคแมลงทำลาย กิ่งฉีกหัก กิ่งที่แตกออกไขว่ กันจนแน่นทึบ ควรตัดแต่งให้ทรงพุ่มโปร่ง

7.2.2 การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยเคมีทางดินสูตร 15-15-15 อัตรา 1 ใน 3 ของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (หน่วยเป็นเมตร) แต่ไม่เกินครั้งละ 2 กิโลกรัม โดยการหว่านให้ทั่วทรงพุ่มหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อกระตุ้นการแตกใบอ่อนและการพัฒนาการของใบ

7.2.3 การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูที่สำคัญ

- แมลงกินนูน กัดกินยอดอ่อน ใบอ่อน และช่อดอกในเวลากลางคืน เมื่อพบการระบาดใช้แสงไฟล่อที่ได้ดั้นและเขย่าดั้นให้แมลงตกลงมาบนวัสดุที่ปูรองใต้ดั้นแล้วนำไปทำลาย พันด้วยสารคาร์บาริล 85% ดับลิวี่ อัตรา 60 กรัม หรือสารคาร์โบซัลเฟน 20% อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

- หนอนคืบละหู่ กัดกินยอดอ่อนและช่อดอก หนอนที่เพิ่งฟักจากไข่มีสีน้ำตาล โตขึ้นจะมีสีดำข้างละ 10 จุด บริเวณส่วนหัว เจริญเติบโตรวดเร็วและทำความเสียหายรุนแรงมาก เมื่อพบการระบาดพันด้วยสารคาร์บาริล 85% ดับลิวี่ อัตรา 40 กรัม หรือสารไซเปอร์เมทริน 15% อีซี อัตรา 10 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร

- ไรแดง ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ช่อดอกทำให้ดอกแห้งและร่วง เมื่อพบการระบาดพันด้วยสารอามีตราซ 20% อีซี อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน

7.2.3 การป้องกันกำจัดโรคที่สำคัญ

- โรคราแป้ง สังเกตพบค่างเหลืองบนใบด้านบน เป็นจุดเดี่ยวแล้วเริ่มเหลืองคลุมทั่วพื้นใบทำลายทั้งใบอ่อนและใบแก่ อาการรุนแรงใบจะร่วง ควรตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง พันด้วยกำมะถันผง 85% ดับลิวี่ อัตรา 50 กรัม หรือสารไดโนแคป 9.5% ดับลิวี่ อัตรา 30 กรัม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบบันทึก แหล่งที่มาของพันธุ์และต้นพันธุ์
2. แบบบันทึก การป้องกันกำจัดศัตรูมะขามหวาน

7.3 การเตรียมต้นก่อนการออกดอก

7.3.1 การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยเคมีทางดินสูตร 12-24-12 อัตรา 1 ใน 3 ของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (ไม่เกินครั้งละ 2 กิโลกรัม)

7.3.2 การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำ ข้อ 7.2.3 และ 7.2.4

7.4 การเตรียมต้นระยะออกดอก ถึงระยะก่อนการเก็บเกี่ยว

7.4.1 การป้องกันกำจัดศัตรูมะขามหวาน สำหรับชนิดและปริมาณศัตรูทำลายผลผลิตมะขามหวาน ทุก 5-7 วัน ตั้งแต่เริ่มติดผล จนกระทั่งเก็บเกี่ยว เมื่อพบหนอนเจาะฝัก โรครากเน่า ทำการป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ 7.4.1.1 และ 7.4.1.2

7.4.1.1 หนอนเจาะฝัก หนอนทำลายฝักอ่อนระยะเมล็ดสีเขียวใส (อายุประมาณ 4 เดือนหลังดอกบาน) จนถึงมะขามหวานเริ่มสุก มักเจาะทำลายฝักมะขามหวานที่มีรอยแตกมากกว่าฝักปกติ และจะสังเกตเห็นขุยผสมไขอยู่บริเวณปากรูที่เจาะทำลาย เก็บฝักมะขามหวานที่มีร่องรอยการทำลายเผาทำลาย แล้วพ่นด้วยสารคาร์โบซัลเฟน 20% อีซี อัตรา 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน

7.4.1.2 โรครากเน่า พบเส้นใยสีเทาขาวของเชื้อราโฟมอปซิส (*Phomopsis sp.*) เจริญเป็นจุดบนเนื้อฝักตั้งแต่ฝักมะขามหวานเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจนถึงฝักแห้ง มีเชื้อราลุกลามจากขั้วฝัก หรือพบกลุ่มเชื้อราสีดำหรือสีน้ำตาลของเชื้อราแอสเปอร์จิลลัส (*Aspergillus sp.*) บนฝักในระยะฝักแก่หรือระยะคาบหมูปกคลุมฝักมะขามหวานที่เก็บในสภาพอับชื้น ไม่มีอากาศถ่ายเท ป้องกันการเข้าทำลายของเชื้อราโดยเร่งระบายน้ำออกจากโคนต้นเมื่อมีฝนตกหรือเมื่อมีน้ำขังโคน ในระยะฝักเริ่มเปลี่ยนสี แล้วพ่นด้วยสารคาร์เบนดาซิม 50% ดับลิฟิ อัตรา 15 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน ในช่วงการพัฒนาการของฝักมะขามหวาน หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน

7.4.2 การใส่ปุ๋ย ให้ปุ๋ยทางใบสูตรเสมอ 12-6-18 อัตรา 100 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบบันทึก การป้องกันกำจัดศัตรูมะขามหวาน

7.5 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะขามหวานที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

7.5.1 ใช้สารเคมี ชนิด อัตรา และเวลาตามรายละเอียดในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

7.5.2 ต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย และมีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ

7.5.3 ต้องไม่ใช้สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ (รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร (ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535)) และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตมะขามหวาน

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารสนับสนุน รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร (ไม่ได้ขึ้นทะเบียน

วัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535)

2. เอกสารสนับสนุน วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่สาธารณรัฐประชาชนจีนห้ามใช้

7.6 การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลมะขามหวานที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช

7.6.1 การสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูมะขามหวาน

7.6.1.1 การสำรวจการเข้าทำลายของหนอนเจาะฝัก และโรคฝักเน่า ทุก 5-7 วัน ตั้งแต่เริ่มติดฝักจนถึงเก็บเกี่ยว เพื่อประเมินจำนวนและความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ดังนี้

- หนอนเจาะฝัก ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ พบการทำลายมากกว่าหรือเท่ากับ 20% ของจำนวนที่สุ่มสำรวจ
- โรคฝักเน่า ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ พบอาการโรค

7.6.2 ป้องกันกำจัดศัตรูมะขามหวาน เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจในข้อ 7.6.1 ตัดสินใจเลือกใช้วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล ตามคำแนะนำในข้อ 7.4.1.1 และ 7.4.1.2

7.6.3 ตรวจสอบผลการป้องกันกำจัด ผลผลิตต้องไม่เสียหาย หรือเสียหายน้อยมากจากการเข้าทำลายของศัตรูมะขามหวาน และต้องไม่พบศัตรูมะขามหวานอยู่บนฝักที่เก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก

7.7 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในแปลง

7.7.1 อายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม

7.7.1.1 เก็บเกี่ยวมะขามหวานที่ระยะเหมาะสมของแต่ละพันธุ์ หากต้องการเก็บเกี่ยวเพื่อบริโภคฝักสด สังเกตจากสีเปลือกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล สีนวล หรือสีทองทั้งฝัก แล้วแต่พันธุ์ ขั้วแห้ง เมื่อทดลองใช้นิ้วขีดฝักมะขามหวานเบาๆ จะมีเสียงโครกไม่แน่นทึบเพราะเนื้อมะขามหวานยุบตัวแยกออกจากเปลือก จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเนื้อและเปลือก หรือมีอายุประมาณ 7-8 เดือนหลังดอกบานแล้วแต่พันธุ์

7.7.2 วิธีการเก็บเกี่ยว

7.7.2.1 เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง โดยใช้กรรไกรที่สะอาดและคมตัดขั้วมะขามหวานที่ละฝัก รวบรวมฝักมะขามที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ภาชนะบรรจุที่สะอาด ป้องกันการช้อนทับเพราะจะทำให้ฝักแตกร้าว แล้วขนย้ายไปยังโรงเรือนภายในแปลง หรือในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเททันที

7.7.3 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

7.7.3.1 คัดแยกผลิตผลที่มีศัตรูพืช ตรวจสอบและคัดแยกผลิตผลมะขามหวานที่มีศัตรูทำลาย และ คัดแยกฝักที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยวและจากการขนย้าย ฝักที่มีรอยแตกร้าว หรือมีตำหนิจากการเข้าทำลายของโรคและแมลงแยกไว้ และนำไปใช้ประโยชน์ตามคำแนะนำหรือแผนที่กำหนดไว้

7.7.3.2 การคัดขนาด คัดขนาดฝักมะขามหวานตามความต้องการของแต่ละตลาดอย่างระมัดระวัง มิให้ฝักมีรอยแตกร้าว ตัดขั้วฝักให้มีความยาวขั้วประมาณ 0.5 เซนติเมตร

7.7.3.2.1 การควบคุมการกะป็นของผลิตผลต่างชั้นขนาด

- ตรวจสอบการกะป็นของผลิตผลที่ไม่ได้ขนาด โดยตรวจสอบผลิตผลที่เก็บเกี่ยวและที่ผ่านการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว พบว่ายังคงมีฝักมะขามหวานที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่กว่าขนาดฝักเฉลี่ยในภาชนะบรรจุเดียวกัน ต้องคัดแยกออก และเรียงภาชนะบรรจุที่ผ่านการตรวจสอบการกะป็นแล้วให้เป็นหมวดหมู่ตามขนาด หรือตามชั้นคุณภาพให้เป็นระเบียบบนแท่นรองรับสินค้าหรือบนวัสดุสะอาดสำหรับปูรองพื้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบบันทึก การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในแปลง

7.8 การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า

- บรรจุผลิตผลมะขามในพาหนะที่ใช้ขนส่งด้วยความระมัดระวัง แล้วขนส่งไปยังจุดรวบรวม หรือผู้รับซื้อ หรือจำหน่ายทันทีที่เก็บเกี่ยว และปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในแปลงเสร็จเรียบร้อยแล้ว
